

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.161.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 8843 Pana Posła Wojciecha Króla w sprawie podniesienia wynagrodzeń pracowników socjalnych, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wskazać, że pracownicy socjalni są pracownikami samorządowymi i za ich zatrudnienie odpowiedzialne są samorządy. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej może jedynie projektować działania mające na celu promowanie i wspieranie tego zawodu, niemniej nie jest odpowiedzialny za politykę zatrudniania i rozwoju zawodowego pracowników samorządowych, w tym również pracowników socjalnych. To samorządy lokalne odpowiadają za politykę zatrudniania i rozwoju zawodowego pracowników socjalnych, w tym za warunki płacowe, a także za bezpieczeństwo, stabilność i perspektywy ich zatrudnienia.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ma świadomość trudności i braków kadrowych wśród pracowników socjalnych. Ze sprawozdań resortowych wynika, że w roku 2004 zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego było ogółem 15 165 osób, w roku 2014 – 19 697, zaś w roku 2023 – 17 859 osób (danych za rok 2024 jeszcze nie skompletowano). We wszystkich jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na koniec 2023 roku pracowało ogółem 21 977 pracowników socjalnych. Analiza statystyk daje zatem podstawy do stwierdzenia spowolnienia w przyroście zatrudnienia wśród pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej, a ostatnie dane wskazują wręcz na jego spadek. Wobec tego, Kierownictwo Ministerstwa podejmuje działania legislacyjne, programowe i projektowe mające na celu promocję zawodu, zwiększenie grupy osób mogących go wykonywać i wspomagające samorządy w podniesieniu ogólnych wynagrodzeń pracowników socjalnych.

Należy podkreślić, że zawód pracownika socjalnego jest w Polsce zawodem podlegającym szczególnym regulacjom prawnym, dotyczącym standardów kształcenia i kwalifikacji zawodowych. Aktem prawnym ustalającym uprawnienia do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 i 1572). W szczególnych przypadkach możliwe jest uznanie uzyskanych za granicą RP kwalifikacji za uprawniające do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. z 2023 r. poz. 334).

W obecnym stanie prawnym uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego można uzyskać kończąc naukę:

- w pomaturalnym kolegium pracowników służb społecznych kształcącym w zawodzie pracownik socjalny;

- na studiach wyższych: pierwszego stopnia (licencjackich) o kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej;
- na studiach wyższych drugiego stopnia (uzupełniających magisterskich);
- na jednolitych studiach magisterskich - o kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej;
- na studiach podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie.

Obecny stan prawny jest wynikiem działań legislacyjnych, wskutek których od 30 października 2021 r. weszły w życie przepisy dające szerszy dostęp do zawodu pracownika socjalnego poprzez możliwość uzupełnienia zdobytych wcześniej kwalifikacji na kierunkach studiów: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie - tak, aby zainteresowana zawodem pracownika socjalnego osoba mogła pozyskać uprawnienia do wykonywania zawodu regulowanego i wykonywać go w ramach oczekiwanych standardów pracy.

Uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego można zdobyć w ten sposób na podstawie rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej (Dz.U. z 28 października 2021 r., poz. 1962). W opinii MRPiPS niedopuszczalne jest wykonywanie zawodu pracownika socjalnego przez osoby pozbawione odpowiedniego przygotowania zawodowego. Stąd wymóg, aby po ukończeniu ww. kierunków studiów osoby zainteresowane uzupełniły swoje kwalifikacje na studiach podyplomowych.

Rozszerzony został katalog kierunków studiów nadających absolwentom uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego: od października 2021 roku jest on otwarty. Po ukończeniu każdego kierunku studiów (art. 116 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej), o ile były to studia w zakresie pracy socjalnej, zainteresowane tym osoby mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego. Oznacza to, że bez względu na ukończony kierunek studiów (z wyjątkiem kierunku praca socjalna), każda osoba otrzymująca dyplom z zapisem, że zrealizowała studia w zakresie pracy socjalnej, może wykonywać zawód pracownika socjalnego.

Kierownictwo Ministerstwa współpracuje z przedstawicielami podmiotów szkolących i uczelni kształcących w zakresie pracy socjalnej. Przy Ministrze Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej działa Centralna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych, w skład której wchodzi specjaliści z zakresu pracy socjalnej lub pomocy społecznej posiadający doświadczenie w kształceniu lub doskonaleniu zawodowym pracowników socjalnych lub staż zawodowy w instytucjach i podmiotach działających w obszarze pomocy społecznej. Zadaniem Komisji jest m.in. realizacja działań związanych z doskonaleniem zawodowym pracowników socjalnych i supervisorów pracy socjalnej. Kierownictwo MRPiPS współpracuje również z Polskim Stowarzyszeniem Szkół Pracy Socjalnej¹, obejmując honorowym patronatem niektóre działania tego Stowarzyszenia

¹ PSSPS zrzesza 35 „szkół pracy socjalnej” jako członków zbiorowych, które prezentuje 88 członków indywidualnych. PSSPS jest też aktywnym członkiem zbiorowym EASSW - European Association of Schools of Social Work oraz stowarzyszenia CERTS/ERCSW - European Resource Centre for Research in Social Work.

(coroczne spotkanie członków tego Stowarzyszenia), ale nie zastępuje uczelni w zakresie starań o zwiększenie atrakcyjności oferowanych przez nie studiów.

Obecnie w Ministerstwie realizowany jest projekt pn. „Wsparcie instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną”. Zgodnie z założeniem, projekt ma być realizowany do roku 2027. Jego celem jest wsparcie kadr i podnoszenie kompetencji pracowników instytucji zajmujących się tworzeniem oraz wdrażaniem polityki z zakresu pomocy i integracji społecznej na poziomie regionalnym oraz umożliwienie im wymiany doświadczeń. Prowadzone działania obejmą m.in.:

- promocję zawodów pomocowych, w celu zachęcenia do podejmowania w nich pracy i budującą prestiż zawodowy, w tym kampanie medialne;
- działania edukacyjne, w tym studia podyplomowe z metodyki i metodologii pracy socjalnej, dające uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz szkolenia specjalizacyjne z zakresu I i II stopnia specjalizacji.

W 2024 roku weszły w życie rządowe programy dofinansowania wynagrodzeń pracowniczek i pracowników jednostek pomocy społecznej, pieczy zastępczej oraz samorządowych instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech. Istotą Programu jest dofinansowanie wynagrodzeń - m.in. pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej - w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027 w wysokości 1000 zł.

Dodatkowo informuję, że zarządzeniem nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej (Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24), powołano Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej, złożony z grona ekspertów, praktyków oraz osób ze świata nauki. Jego członkowie wypracować mają rozwiązania reformujące system pomocy społecznej m.in. w zakresie wdrażania deinstytucjonalizacji, poprawy dostępności świadczeń, usług i innych form wsparcia, sytuacji pracowników pomocy społecznej, czy opracowania propozycji poprawiających funkcjonujące rozwiązania prawne. Reforma powinna doprowadzić do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy między instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności świadczonych działań pomocowych.

W ramach zespołu powołano grupy robocze, które zajmą się m.in. obszarami reformy systemu świadczeń, mieszkalnictwa, rozwoju usług społecznych oraz CUS, wsparcia i rozwoju kadr w systemie pomocy społecznej, funkcjonowania instytucji i placówek świadczących usługi całodobowe, jak również systemami kontroli i audytu w systemie pomocy społecznej.

Wymienione działania powinny podnieść standardy wykonywania pracy socjalnej, prestiż zawodu pracownika socjalnego, a w związku z tym pozytywnie wpłynąć na wskaźniki zatrudnienia w tym zawodzie i - co za tym idzie - również zainteresowanie podjęciem kształcenia na studiach na kierunku praca socjalna.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/